

توراه اور • پاراشاها ویגش • مامار 3

ביאור על הנ"ל

«شرحی بر مطالب پیشین»

در روزگار حاضر، پیوند میان **ה'** و اسرائیل همچون نامزدی است: تنها بُعد بیرونی تورات آشکار است و فرمانروایی (**מלכות**, Malchus)، «عروس»، در سکوت از طریق صفات عاطفی (**ז"א** / **זעיר אנפין**, Z'eir Anpin)، «داماد»، دریافت می‌کند. در دوران آینده، بُعد درونی تورات، **פנימיות התורה** (pnimiyus haTorah)، آشکار خواهد شد؛ پیوند به ازدواجی کامل بدل می‌شود و عروس برمی‌خیزد تا «تاج شوهرش» باشد و از خود ببخشد: «صدای عروس».

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر **ר"ה**، رب لیوی بیتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayigash/3

مقصود اصلی

در روزگارِ حاضر، پیوند میان **ה'** و اسرائیل همچون نامزدی است: تنها بُعدِ بیرونیِ تورات آشکار است و فرمانروایی (**ملכות**, Malchus)، «عروس»، در سکوت از طریق صفاتِ عاطفی (**ז"א** / **זעיר אנפין**, Z'eir Anpin)، «داماد»، دریافت می‌کند. در دورانِ آینده، بُعدِ درونیِ تورات، **פנימיות התורה** (pnimiyus haTorah)، آشکار خواهد شد؛ پیوند به ازدواجی کامل بدل می‌شود و عروس برمی‌خیزد تا «تاجِ شوهرش» باشد و از خود ببخشد: «صدای عروس».

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این مقاله تعلیمی کوتاه (**מאמר**, maamar) آموزه‌ای از مقاله تعلیمی پیشین پاراشای وایگاش را بیشتر توضیح می‌دهد: در دورانِ آینده، **ملכות** از **ז"א** فراتر خواهد رفت. بحث با برکت‌های عروسی آغاز می‌شود. برکتِ ششم با عبارت «آن‌که داماد و عروس را شاد می‌سازد» پایان می‌یابد؛ اما برکتِ پایانی، پس از دعا برای آن‌که به‌زودی صدای داماد و عروس در اورشلیم شنیده شود، با عبارت «آن‌که داماد را با عروس شاد می‌سازد» پایان می‌یابد. عبارتِ نخست به روزگارِ حاضر اشاره دارد و عبارتِ دوم به روزگارِ پس از آمدنِ رهاونده. ازدواج دو مرحله دارد: نامزدی (**אירוסין**, erusin) و ازدواج (**נשואין**, nisuin). اکنون در مرحله نامزدی هستیم: در سینا تنها بُعدِ بیرونیِ تورات، یعنی احکام آن، آشکار شد؛ حال آن‌که لذتِ درونیِ آن در حالتِ فراگیر باقی ماند، همچون حلقه‌ای گرداگرد انگشت. در آینده، توراتِ درونی آشکار خواهد شد و به درون راه خواهد یافت؛ و این همان ازدواج است. اکنون **ملכות** از طریق **ז"א** دریافت می‌کند و او از مادر (**אמא**, Imma) دریافت می‌کند؛ اما آن‌گاه **ملכות** «زنی دلیر، تاجِ شوهرش» خواهد بود. از این‌رو اکنون عروس، همچون هنگام **קידושין** (kiddushin؛ نامزدی شرعی)، خاموش است و دعای **שמונה עשרה** (Shemoneh Esreh؛ دعای هجده‌گانه) آهسته خوانده می‌شود؛ اما آن‌گاه او خواهد بخشید و دعا با صدای بلند خوانده خواهد شد: «صدای عروس».

طرح کلی

- 1 دو برکتِ عروسی**
برای توضیح برتری آینده **ملכות** بر **ז"א**، مقاله تعلیمی می‌پرسد چرا در آخرین برکتِ عروسی، عبارت «داماد و عروس» به «داماد با عروس» بدل می‌شود و «صدای عروس» به چه معناست؛ عبارتِ نخست به روزگارِ حاضر اشاره دارد.
- 2 نامزدی و ازدواج**
عبارت «با عروس» پس از رهایی می‌آید. روزگارِ حاضر دورانِ نامزدی است: در سینا تنها بُعدِ بیرونیِ تورات آشکار شد، حال آن‌که لذتِ درونیِ آن در حالتِ فراگیر باقی ماند، همچون حلقه **קידושין**؛ در دورانِ آینده، توراتِ درونی در درون آشکار خواهد شد و این همان ازدواج است.
- 3 تاجِ شوهرش**
اکنون **ملכות** از طریق **ז"א** دریافت می‌کند و او از مادر دریافت می‌کند؛ در دورانِ آینده، **ملכות** از او فراتر خواهد رفت و تاجِ او خواهد شد، زیرا «پایانشان در آغازشان فرو رفته است».

از این رو برای صالحان «مقدس» گفته خواهد شد. اکنون عروس دریافت می‌کند و خاموش است، همچون هنگام **קידושין** و در دعای آهسته **שמונה עשרה**؛ اما در آینده، **ה'** داماد را از طریق عروس شاد خواهد ساخت؛ عروسی که خواهد بخشید، و دعا با صدای بلند خوانده خواهد شد.

نامزدی (erusin) ایروسין

نخستین مرحله ازدواج است که زوج را پیش از آن‌که با هم زندگی کنند به یکدیگر پیوند می‌دهد. مقاله تعلیمی آن را با روزگار حاضر مقایسه می‌کند؛ زمانی که تنها بعد بیرونی تورات آشکار است.

ازدواج (nisuin) نِسوایین

مرحله کامل شدن ازدواج است. این مرحله نماد دوران آینده است؛ زمانی که بعد درونی تورات آشکار می‌شود و نور به درون راه می‌یابد.

نور فراگیر (makif) مَکِیف

نوری که از بیرون بر شخص اثر می‌گذارد، بی‌آن‌که در او جذب شود؛ این حالت با حلقه گردی تصویر می‌شود که انگشت را دربرمی‌گیرد. لذت درونی تورات اکنون در همین حالت است.

بعد درونی تورات פנימיות התורה

لذت برین نهفته در تورات، فراتر از احکام حرام و حلال آن. این بعد در سینا آشکار نشد و در دوران آینده آشکار خواهد شد.

ملכות و ז"א מלכות וז"א

عروس و داماد در میان مراتب تجلی (**ספירות**, Sefiros). اکنون **מלכות** از طریق **ז"א** دریافت می‌کند و او خود از مادر، یعنی فهم (**בינה**, Binah)، دریافت می‌کند؛ در دوران آینده، **מלכות** از او فراتر خواهد رفت.

زنی دلیر، تاج شوهرش אשת חיל עטרת בעלה

آیه‌ای که مقاله تعلیمی برای برتری آینده **מלכות** بر **ז"א** به آن استناد می‌کند: همچون تاجی که بالای سر قرار می‌گیرد، زیرا «پایانشان در آغازشان فرو رفته است».

صدای عروس קול כלה

حالتی در آینده که در آن **מלכות**، که اکنون خاموش است، خود خواهد بخشید. این عبارت همچنین به دعای **שמונה עשרה** اشاره دارد که اکنون آهسته خوانده می‌شود، اما آن‌گاه با صدای بلند خوانده خواهد شد.

دو برکت عروسی

1 ביאור¹ על הנ"ל

شرحي بر مطالب پيش گفته

این مقاله حسیدي کوتاه (**מאמר**, maamar) شرح دیگری است بر اندیشه‌ای از مقاله پیشین این پاراشא درباره «و نزدیک شد» (ויגש). آن مقاله آموخت که در زمان آینده، فرمانروایی (מלכות, Malchus) از صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) فراتر خواهد رفت؛ و عنوان به خواننده می‌گوید که آنچه در پی می‌آید، این مطلب را روشن می‌سازد.

2 ולתוספת ביאור במש"ל [במה שכתוב לעיל] ע"פ ויגש כו'. בענין שלעתיד יהיה עליית המלכות למעלה

מז"א כו'. יובן ממ"ש בברכה אחרונה דנשואין מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה² ובחוצות ירושלים³ כו'. בא"י [ברוך אתה ה'] משמח חתן עם הכלה.⁴

برای توضیح بیشتر آنچه پیش‌تر درباره «و نزدیک شد» (ויגש) و جز آن گفته شد، در خصوص [این تعلیم] که در آینده موعود فرمانروایی (מלכות, Malchus) به مرتبه‌ای بالاتر از صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) عروج خواهد کرد و جز آن، این مطلب از آنچه در آخرین برکات ازدواج گفته می‌شود روشن خواهد شد: «به‌زودی، ה' אלהינו، در شهرهای یهودا (יהודה) و در گذرهای اورشلیم شنیده شود» و جز آن؛ «مبارک هستی تو، ה'، که داماد را با عروس شاد می‌سازد.»

مقصود از مطلبی که باید روشن شود این است که **מלכות**، آخرین مراتب تجلی (ספירות, Sefiros)، که اکنون از **ז"א** / **זעיר אנפין** دریافت می‌کند، در آینده موعود از آن فراتر خواهد رفت. محور استدلال، آخرین هفت برکت ازدواج است؛ برکتی که در آن دعا می‌شود شادی و صداهای داماد و عروس به‌زودی بار دیگر در شهرهای یهودا و گذرهای اورشلیم شنیده شود، و با عبارت «که داماد را با عروس شاد می‌سازد» پایان می‌یابد.

3 וצ"ל הטעם לשינוי לשון הברכות. שמתחלה אמר משמח חתן וכלה ואח"כ אמר עם הכלה.

اکنون باید دلیل تغییر عبارت برکت‌ها را دریابیم: نخست می‌گوید: «آن‌که داماد و عروس را شادمان می‌سازد» و سپس می‌گوید: «آن‌که داماد را با عروس شادمان می‌سازد».

برکت ششم عروسی با عبارت «آن‌که داماد و عروس را شادمان می‌سازد» پایان می‌یابد، درحالی‌که برکت هفتم با عبارت «آن‌که داماد را با عروس شادمان می‌سازد» پایان می‌یابد. گفتار (מאמר) می‌پرسد چرا عبارت از «و» به «با» تغییر می‌کند.

וגם צריך להבין ענין קול חתן וקול כלה. והענין הוא מ"ש משמח חתן וכלה קאי אומן הזה.

המניין באיד מענאי «صدای داماد و صدای عروس» را دریابیم. توضیح این است که آنچه گفته شده، «آنکه داماد و عروس را شادمان می‌سازد»، به زمان کنونی اشاره دارد.

پرسش دوم درباره «صدای داماد و صدای عروس» در برکت پایانی است: صدای عروس چه معنایی دارد؟ پاسخ از اینجا آغاز می‌شود: عبارت پیشین، «داماد و عروس»، روزگار کنونی را وصف می‌کند.

بخش 2 • 41-5

نامزدی و ازدواج

4 **ומ"ש עם הכלה קאי אלעתיד דהיינו אחר שכבר אמר מהרה ישמע דהיינו בביאת הגואל אז אח"כ אומר עם הכלה.**

و آنچه گفته می‌شود «با عروس»، به زمان آینده اشاره دارد؛ یعنی پس از آنکه پیش‌تر گفته شده است: «به‌زودی شنیده شود» — که مراد آمدنِ رهایی‌بخش است — آن‌گاه می‌گوید: «با عروس».

در برکت پایانی، نخست برای رهایی دعا می‌شود: «به‌زودی شنیده شود»، و تنها پس از آن گفته می‌شود: «با عروس». ترتیب آن نشان می‌دهد که «با عروس» وصفِ دورانِ پس از آمدنِ رهایی‌بخش است.

ולהבין הטעם מפני מה אמר על לעתיד דוקא עם הכלה. הענין כי יש אירוסין ונשואין.⁵

برای درک علت اینکه چرا درباره زمان آینده مشخصاً گفته می‌شود «با عروس»: توضیح این است که دو مرحله وجود دارد: نامزدی (אירוסין, erusin) و ازدواج (נישואין, nisuin).

برای توضیح اینکه چرا درباره آینده گفته می‌شود «با عروس»، این **מאמר** (maamar) به دو مرحله ازدواج یهودی می‌پردازد. **אירוסין** پیوندی میان زوج برقرار می‌کند (نامزدی، که **קידושין** (kiddushin) نیز نامیده می‌شود)، اما آنان هنوز با هم زندگی نمی‌کنند؛ **נישואין** پیوند را کامل می‌کند.

כי בזה"ז [בזמן הזה] הוא בחינת אירוסין כמ"ש תורה לנו משה מורשה.⁶ **א"ת** [אל תקרי] מורשה אלא **מאורשה**.⁷

زیرا در زمان حاضر، پیوند در مرتبه نامزدی است؛ چنان‌که نوشته شده: «موسی (משה) تورات را به ما فرمان داد، میراثی (מורשה, morashah)». «موراشاه» نخوان، بلکه «مئوراشاه» (מאורשה, me'orashah)، یعنی «نامزدشده»، بخوان.

پیوند کنونی ما با **ה'** از راه تورات، مانند نامزدی است. حکیمان آیه «موسی تورات را به ما فرمان داد، میراثی (מורשה)» را چنان می‌خوانند که گویی در آن آمده است **מאורשה**، «نامزدشده»؛ و بدین‌سان می‌آموزانند که تورات و اسرائیل همچون در نامزدی به هم پیوند خورده‌اند.

5 וכמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת [מתן תורה] בחי' אירוסין כי במ"ת [במתן תורה] אף שהיה גילוי פב"פ [פנים

בפנים] היינו רק בבחי' חיצוני בלבד באיסור והיתר

و چنانکه گفته شده است: «در روز عروسی‌اش»؛ این همان اعطای تورات است، [که] مرتبه نامزدی است. زیرا در اعطای تورات، هرچند تجلی‌ای رو در رو رخ داد، این تجلی تنها در مرتبه بُعد بیرونی (חיצוניות, chitzoniyus) بود، در [احکام] ممنوع و مجاز.

حکیمان «در روز عروسی‌اش» را به اعطای تورات تفسیر می‌کنند؛ این گفتار (מאמר) مشخص می‌کند که سینا مرحله نامزدی بود. هرچند ה' در آنجا «رو در رو» سخن گفت، آنچه آشکار شد بُعد بیرونی تورات بود: احکام آن درباره آنچه ممنوع و آنچه مجاز است.

אבל פנימית התורה שהוא בחי' ענג האלהי שבתורה לא נתגלה אז עדיין ונשאר בבחי' מקיף מלמעלה

اما بُعد درونی (פנימיות, pnimiyus) تورات، که مرتبه لذت الهی نهفته در تورات است، آن زمان هنوز آشکار نشده بود و به صورت فراگیر [نور] (مקיף, makif) از بالا باقی مانده بود.

بُعد درونی تورات، یعنی لذت الهی نهفته در احکام آن، در سینا آشکار نشد؛ بلکه «فراگیر» باقی ماند: نوری که از بالا انسان را دربرمی‌گیرد، بی‌آنکه در درون او وارد شود.

וה"ז [והרי זה] דומה לבחי' אירוסין שגם שם אינו נמשך עדיין בבחינת פנימית רק הארה חיצוני וכל

עיקר האור בבחינת מקיף כמו טבעת קדושין שהוא עגול ומקיף ע"ג [על גבי] היד

و این به مرتبه نامزدی شباهت دارد؛ زیرا آنجا نیز [نور] هنوز به صورت درونی کشانده نمی‌شود، بلکه تنها پرتوی بیرونی است و اصل نور به صورت فراگیر (مקיף) است؛ مانند حلقه کیدوشین (קדושין, kiddushin) که گرد است و دست را احاطه می‌کند و بر دست [پوشیده می‌شود].

نامزدی نیز همین‌گونه است: پیوند برقرار است، اما هنوز به درون کشانده نشده؛ تنها پرتوی بیرونی از آن احساس می‌شود، حال آنکه بخش عمده آن پیرامون و بالای انسان باقی می‌ماند. تصویر این گفتار (מאמר)، حلقه کیدوشین است: چون گرد است، دست را از بیرون دربرمی‌گیرد و تصویری مناسب از نور فراگیر به دست می‌دهد.

אבל לעתיד שיהיה בחי' גילוי פנימי [פנימיות / פנימית] התורה שהוא ענג העליון שבתורה אז יהיה בבחי' נשואין

اما در زمان آینده، هنگامی که بُعد درونی تورات آشکار شود – یعنی لذت برین نهفته در تورات – آن‌گاه مرتبه ازدواج (نשואין, nisuin) خواهد بود.

در زمان آینده، بُعد درونی تورات، یعنی لذت برین آن، آشکار خواهد شد. آن‌گاه پیوند میان اسرائیل و ה' به נשואין بدل خواهد شد؛ ازدواجی کامل.

כי בועליך עושיך⁹ האשה נקנית¹⁰ כו' כי ענין נשואין הוא ג"כ אחרי שכבר בא האור בבחי' פנימית:

זיגרא «אפריונהאט העסר תוסט»؛ «זנ בעדסט אורדע מי שוד» ו זג אנ. צראקע אזדואג ניז פס אז אנ סורת מי גיירד קע נור פייש טר בעסורת דרונא וארד שדע באשד.

פיימיר ה' רא שוהר אסראייל מי خوانד; ואזע «שוהר» (בועליך, bo'el) בע פייונד זנאשוויי אשארע דארד. אהאם אזדואג ניז בא עבארט «זנ בעדסט אורדע מי שוד...» אגאז מי שוד ו פייונד רא דר שمار راهایی מי אورد קע אזדואג אז طریق آنها تحقق מי یابد. אזدואג, برخلاف نامزدی, زمانی صورت می گیرد که پیوند به درون وارد شده باشد؛ ازاین رو، این تعبیر زمانی آینده را وصف می کند.

بخش 3 • 61

تاج شوهرش

6 והנה ידוע דכעת בגלות המל' מקבלת האור ע"י ז"א שהוא מקבל בעצמו מאימא.

اکتون، چنان که معروف است، در زمان حاضر و در تبعید، فرمانروایی (ملכות, Malchus) نور را از طریق صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin) دریافت می کند؛ و او خود از مادر (אימא, Imma)، یعنی از مرتبه فهم (בינה, Binah)، دریافت می کند.

اکتون گفتار (مأמר) اصل شناخته شده ای درباره ترتیب جریان نور را بیان می کند. در تبعید، فرمانروایی نور خود را تنها از راه صفات عاطفی دریافت می کند، و صفات عاطفی نیز خود از مادر، یعنی پیکربندی فهم، دریافت می کنند.

وكم"ש בעטרה שעטרה לו אמו¹¹ והוא משפיע אח"כ למל' אבל לעתיד נאמר א"ח [אשת חיל] עט"ב [עטרת

בעלה] שתהיה המל' עט"ב [עטרת בעלה] ז"א שתתעלה יותר למעלה הימנו כי נעוץ סופן בתחלתן¹² כו'.¹³

چنان که نوشته شده است: «با تاجی که مادرش بر سر او نهاد»؛ و او پس از آن به فرمانروایی افاضه می کند. اما درباره دوران آینده گفته شده است: «زنی نیرومند تاج شوهر خویش است»؛ فرمانروایی «تاج شوهر خویش»، یعنی صفات عاطفی، خواهد بود؛ به این معنا که خود به مرتبه ای حتی بالاتر، فراتر از او، صعود خواهد کرد؛ زیرا «پایانشان در آغازشان فرو رفته است» و الی آخر.

آیه «با تاجی که مادرش بر سر او نهاد» صفات عاطفی را تصویر می کند: پادشاهی که مادرش تاج بر سر او نهاده است و تنها پس از آن به فرمانروایی می بخشد. در دوران آینده، «زنی نیرومند تاج شوهر خویش است»؛ فرمانروایی تاجی بر فراز صفات عاطفی خواهد بود، زیرا «پایانشان در آغازشان فرو رفته است»؛ یعنی مرتبه پایانی در مرتبه نخست ریشه دارد.

صدای عروس

7 וזהו הטעם למשארז"ל [למה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **עתידיים צדיקים**¹⁴ **שיאמרו לפנייהם קדוש. ולכן**

עתה בזה"ז [בזמן הזה] **נאמר משמח חתן וכלה**¹⁵ **שהכלה היא המל' מקבלת האור ע"י החתן ז"א.**

و این است علتِ سخنی که حکیمان ما، یادشان به برکت باد، گفته‌اند: «در آینده پیش روی صدیقان «قدوس» گفته خواهد شد.» از این رو اکنون، در زمانِ حاضر، گفته می‌شود: «شادمان‌کننده داماد و عروس»؛ زیرا عروس، یعنی فرمانروایی (ملכות، Malchus)، نور را از طریق داماد، صفاتِ عاطفی (ז"א / זעיר אנפין، Z'eir Anpin)، دریافت می‌کند.

این سخن حکیمان که در آینده پیش روی صدیقان «قدوس» گفته خواهد شد، بر همان علت استوار است: مرتبهٔ فروتر از مرتبهٔ برتر فراتر خواهد رفت. امروز در برکت گفته می‌شود «داماد و عروس»، زیرا عروس، **ملכות**، همه‌چیز را از طریق داماد، **ז"א / זעיר אנפין**، دریافت می‌کند.

ولעתיד אחרי שכבר תתעלה אז נאמר משמח חתן עם הכלה שעל ידי הכלה הוא משמח את החתן מפני

שא"ח [שאשת חיל] **היא עט"ב** [עטרת בעלה] **כנ"ל וז"ש** [וזהו שכתוב] **מהרה ישמע כו' קול כלה כו'.**

و در زمانِ آینده، پس از آن‌که او از پیش تعالی یافته باشد، گفته می‌شود: «شادمان‌کننده داماد با عروس»؛ یعنی او از طریق عروس، داماد را شادمان می‌کند، زیرا «زَنِ بافضیلت تاجِ شوهرِ خویش است»، چنان‌که پیش‌تر گفته شد. و این همان است که گفته می‌شود: «به‌زودی شنیده شود...» و «صدای عروس...»

پس از رهایی، هنگامی که **ملכות** تعالی یافته است، در برکت گفته می‌شود «داماد با عروس»: **ה'** به‌واسطهٔ عروس، داماد را شادمان می‌کند، زیرا او «تاجِ شوهرِ خویش» شده است. از این رو برکتِ پایانی، دعای رهایی را با «صدای عروس» پیوند می‌دهد.

כי עתה בגלות נאמר נאלמתי דומיה¹⁶ **שהיא בחי' שתיקה וכאלם לא יפתח פיו**¹⁷ **כו' ולכך החתן הוא**
אומר הרי את מקודשת לי והכלה שותקת אבל לעתיד כשתתעלה מעלה מעלה אז תהיה ג"כ משפעת
ונק' קול כלה.

زیرا اکنون، در تبعید، گفته می‌شود: «لال و خاموش ماندم»، که مرتبهٔ سکوت است، و «مانند لالی که دهان نمی‌گشاید» و جز این. از این رو داماد است که می‌گوید: «اینک، تو برای من مقدّس شده‌ای»، و عروس خاموش می‌ماند. اما در زمانِ آینده، هنگامی که او هرچه بالاتر عروج کند، او نیز آن‌گاه افاضه خواهد کرد، و [این] «صدای عروس» نامیده می‌شود.

در تبعید، **ملכות** خاموش است، چنان‌که در عبارتِ «لال و خاموش ماندم» آمده است: او دریافت می‌کند و نمی‌بخشد. مراسم عروسی این را نشان می‌دهد؛ داماد می‌گوید «اینک، تو برای من مقدّس شده‌ای» و عروس چیزی نمی‌گوید. در آینده، او نیز خواهد بخشید، و این بخشیدن همان «صدای عروس» است.

8 וכמו"כ [וכמו כן] יובן ענין שמו"ע [שמונה עשרה] צלותא בחשאי הוא רק בזה"ז [בזמן הזה] שהנוק' [שהנוקבא] היא בחי' מקבל ולא משפיע.

به همین ترتیب، معنای این که نماز هجده گانه (שמונה עשרה, Shemoneh Esreh) [بودن] «دعایی در نجوا» باشد، فهمیده می شود: این فقط در زمان حاضر است، زیرا **נוקבא** (بُعد مؤنث / فرمانروایی, Nukva) در مرتبه دریافت کننده است، نه بخشنده.

این مئمر، نماز هجده گانه، یعنی نماز ایستاده، را که در نجوا خوانده می شود به **נוקבא**، یعنی **מלכות**، پیوند می دهد. چون در عصر حاضر او فقط دریافت می کند و بخشنده نیست، این نماز در نجوا خوانده می شود.

אבל לעתיד כשתתעלה להיות בבחי' משפיע כמו הזכר עצמו אז יהיה שמו"ע [שמונה עשרה] בקול רם¹⁸ ויהיה קול כלה וד"ל [ודי למבין]:

اما در زمان آینده، هنگامی که او ارتقا یابد و مانند خود مذکر (זכר, dechar) در مرتبه بخشنده قرار گیرد، آن گاه نماز هجده گانه با صدای بلند [گفته] خواهد شد و «صدای عروس» خواهد بود. و این برای فهم کافی است.

در زمان آینده، **מלכות** ارتقا می یابد تا مانند مذکر، یعنی صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנוכי, Z'eir Anpin)، ببخشد؛ آن گاه نماز هجده گانه با صدای بلند خوانده خواهد شد؛ این نیز «صدای عروس» است. عبارت پایانی «این برای فهم کافی است» خواننده را دعوت می کند که خود درباره این اندیشه بیندیشد.

پرسش هایی برای گفت و گو

1. چرا برکت ششم عروسی با عبارت «داماد و عروس» پایان می یابد، اما برکت پایانی با عبارت «داماد با عروس»؟
2. با آن که **ה'** در اعطای تورات «رو در رو» سخن گفت، از چه نظر آن واقعه تنها نامزدی بود؟
3. چرا حلقه **קידושין** تصویری مناسب برای نور فراگیر است؟
4. عبارت «پایانشان در آغازشان فرو رفته است» چگونه توضیح می دهد که **מלכות** تاج **ז"א** می شود؟
5. چه چیزی خاموشی عروس هنگام **קידושין** را به آهسته خواندن دعای **שמונה עשרה** پیوند می دهد، و در دوران آینده چه چیزی تغییر خواهد کرد؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 ביאור

יادداشت ثبت می‌کند که این مقاله در آنجا نیز، ذیل عبارت‌های آغازین «Meheirah Yishama» (به‌زودی شنیده شود) آمده است؛ این عبارت‌ها از برکت عروسی‌ای هستند که مقاله آن را شرح می‌دهد.

يادداشت كهوت

نמצא בעבודת הלוי כרך ג בליקוטים פו, א בד"ה מהרה ישמע. הנחת אדה"א בסידור קלח, ב ומתחיל מהרה ישמע. והוא משנת תקס"ז. הגהות לסידור באוה"ת סידור ע' רכב ושם בע' רכה מצייין שד"ה ואכלתם אכול שבלקו"ת פ' צו "שא' אדמו"ר ז"ל בו בשבת שאמר הדיבור מהרה ישמע". ראה גם ד"ה אשר ברא במאמרי אדה"א דרושי חנוכה כרך ב ע' תרב מיוסד על הסידור. בכמה מקומות מצייין כ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמר זה בשם "ד"ה ואכלתם אכול". ראה לקו"ת שה"ש מה, ב.

بند 2

2

يادداشت Kehot برای این عبارت به Jeremiah 44:21 ارجاع می‌دهد.

Jeremiah 44:21 ירמיהו מ"ד:כ"א

הָלוֹא אֲתִי-הָקֵטְר אֲשֶׁר קִשְׁרַתֶּם בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם אֲמִם וְאֲבוֹתֵיכֶם מְלִכִים וְשָׂרִיכֶם וְעַם הָאָרֶץ אֲתֶם זָכַר ה' וַתַּעַלָּה עַל-לְבָבוֹ:

The offering that ye offered in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, ye and your fathers, your kings and your princes, and the people of the land, did not the L-RD re-

member them, and came it not into His mind

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים

ירמيا (ירמיהו) پیش‌گویی می‌کند که در شهرهای ویران יהودا (یهודה) و کوه‌های اورشلیم (یرושלים)، بار دیگر «صدای شادی و صدای سرور، صدای داماد و صدای عروس» شنیده خواهد شد. در آخرین برکت عروسی، برای تحقق این وعده دعا می‌شود، و این گفتار تفسیری (مאמר, maamar) «صدای عروس» را به رهایی تعبیر می‌کند.

Jeremiah 33:10–11 ירמיהו ל"ג:י"א-י"ב

כֹּה אָמַר ה' עוֹד יִשְׁמַע בְּמִקְוֵי-יְהוָה אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים תָּרֵב הוּא מֵאִין אָדָם וּמֵאִין בְּהֶמָּה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנִּשְׁמֹת מֵאִין אָדָם וּמֵאִין יוֹשֵׁב וּמֵאִין בְּהֶמָּה: קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל פֶּלֶה קוֹל אֹמְרִים הוּדוּ אֲתֵי-הָ, צָבָאוֹת כִּי-טוֹב ה' כִּי-לַעֲוֹלָם חֲסִדוֹ מִבָּאִים תוֹדָה בֵּית ה' כִּי-אֲשִׁיב אֶת-שְׁבוֹתֵי-הָאָרֶץ כְּבָרָאשְׁנָה אָמַר ה'

Thus saith the L-RD: Yet again there shall be heard in this place, whereof ye say: It is waste, without man and without beast, even in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, that are desolate, without man and without inhabitant and without beast, the voice of joy and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride, the voice of them that say: 'Give thanks to the L-RD of ... hosts, for the L-RD is good, for His mercy endureth for

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4

משמח חתן עם הכלה

תלמוד متני ברکت‌های عروسی را نقل می‌کند؛ آخرین آنها با این عبارت پایان می‌یابد: «کسی که داماد را با عروس شاد می‌سازد». این מאמר توضیح می‌دهد که چرا این برکت با برکت پیش از خود تفاوت دارد.

Ketubot 8a:6 כתובות ח' א"ו

"בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּרָא שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה, חֲתָן וְכֵלָה, גִּילָה, רִינָה, דִּיצָה, חֲדוּהָ, אֶהְיָה וְאַחֲוָה וְשָׁלוֹם וְרִיעוּת. מִהֲרָה ה' אֱלֹהֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה, קוֹל חֲתָן וְקוֹל פֶּלֶה, קוֹל מִצְהָלוֹת חֲתָנִים מְחוּפָּתִים וְנָעָרִים מְמֻשָּׁתִים בְּנִינָתָם, בְּרוּךְ אַתָּה ה', מְשַׁמֵּחַ חֲתָן עִם הַכֵּלָה."

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

بند 4

5

יש אירוסין ונשואין

این یادداشت خواننده را برای توضیح تفاوت نامزدی و ازدواج، یعنی تمایزی که این מאמר بر آن می‌چرخد، به آنجا ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

ראה באוה"ת סידור ע' רל ההפרש ביניהם.

6

תורה צוה לנו משה מורשה

«موسی (مשה) تورات را به ما فرمان داد؛ میراثی برای جماعت یعقوب (יעקوب).» برکت موسی، تورات را میراث اسرائیل می‌خواند؛ ماآمار این آیه را برای قرائت بعدی حکیمان نقل می‌کند.

Deuteronomy 33:4 دברים ל"ג:ד

תוֹרָה צִוְּהָנוּ לְנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב:

Moses commanded us a law, An inheritance of the congregation of Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

דברים לג, ד.

7

א"ת מורשה אלא מאורשה

תלמוד ואژه «מירاث» (מורשה, morashah) را به معنای «نامزد» (مأورסה, me'orasah) می‌خواند؛ بدین‌سان تورات نامزد اسرائیل است. ماآمار از این مطلب استفاده می‌کند تا نشان دهد که پیوند کتونی ما با ه' از راه تورات، پیوندی در حد نامزدی است.

Berakhot 57a:4 ברכות נ"ז א:ד

הָבָא עַל אִמּוֹ בְּחֵלוֹם — יִצְפָּה לְבִינָה, שְׁנֹאֲמַר: "כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא". הָבָא עַל יַעֲרָה מְאוֹרְסָה — יִצְפָּה לְתוֹרָה, שְׁנֹאֲמַר: "תוֹרָה צִוְּהָנוּ לְנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב", אֵל תִּקְרִי "מוֹרְשָׁה" אֶלָּא "מְאוֹרְשָׁה". הָבָא עַל אֲחוּתוֹ בְּחֵלוֹם — יִצְפָּה לְחֻקָּהּ, שְׁנֹאֲמַר: "אֲמַר לְחֻקָּהּ אֲחִתִּי אֶת". הָבָא עַל אֲשֶׁת אִישׁ בְּחֵלוֹם — מוֹכַשְׁתָּ לוֹ שֶׁהוּא בֶן הָעוֹלָם הָבָא. וְהִגִּי מִיְלִי דְלֹא יָדַע לָהּ וְלֹא תִרְהַר בָּהּ מְאוֹרְמָה.

Who dreams of having intercourse with his mother may hope for understanding; as it is said, "Yea, thou wilt call understanding 'mother'" (Prov. ii. 3). [Who dreams] of having intercourse with a betrothed maiden may hope for Torah, as it is said, "Moses commanded us a law [Torah], an inheritance

در کنار سخن اشعيا (ישעיהו)، «شوهر تو»، می‌آورد تا نشان دهد که ازدواج کامل پیوندی است که به درون راه می‌یابد.

Mishnah Kiddushin 1:1 משנה קידושין א' א'

האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בקסף, בשטר, ובביאה. בקסף, בית שמאי אומרים, בדינר ובשנה דינר. ובית הלל אומרים, בפרוטה ובשנה פרוטה. וכמה היא פרוטה, אחד משמנה באסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל. הנקמה נקנית בביאה. וקונה את עצמה בתליצה ובמיתת הבעל:

A woman is acquired in three ways and acquires herself in two: She is acquired by money, by document, or by intercourse. "By money": Bet Shammai says: a denar or the equivalent of a denar; Bet Hillel says: a perutah or the equivalent of a perutah. And how much is a perutah? An eighth of an Italian issar. And she acquires herself by divorce or by her husband's death. A yevamah is acquired by intercourse. And she acquires herself by halitzah or by the yavam's death.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

بند 6

11 בעטרה שעטרה לו אמו

«بيرون آبيد و بنگريد، اي دختران صهيون، به شاه سليمان (שלמה)، با تاجی که مادرش در روز عروسی‌اش بر سر او نهاد.» این مقاله شاه را به‌منزله صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'air Anpin) می‌خواند؛ او را مادرش (مادر، אמה, Imma) تاج‌گذاری می‌کند، پیش از آنکه به فرمانروایی (ملכות, Malchus) عطا کند.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה־לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

שה"ש ג, יא.

12 נעוץ סופן בתחלתן

کتاب سفر יצירה (سفر یצירה) دربارهٔ ده مرتبهٔ تجلی (سفירות, Sefiros) می‌گوید: «پایانشان در آغازشان نهفته است.» این مقاله از این گفته برای توضیح این نکته بهره می‌گیرد که چرا ملכות. آخرین آنها، می‌تواند فراز ז"א / זעיר אנפין برآید: ریشه‌اش در همان نخستین مرتبه است.

Sefer Yetzirah 1:7 سفر יצירה א':ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

of the congregation of Jacob" (Deut. xxxiii. 4) — read not morashah "an inheritance" but me'orasah "betrothed maiden." Who dreams of having had intercourse with his sister may hope for wisdom ; as it is said, "Say unto wisdom, ... thou

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Pesachim 49b:10-11 פסחים מ"ט ב:י-י"א

תנא רבי חייא: קל העוסק בתורה לפני עם הארץ, כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר: "תורה צוה לנו משה מורשה". אל תקרי: "מורשה", אלא: מאורסה. גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם יותר משנאה ששונאין אומות העולם את ישראל, וגשותיהן יותר מהן. תנא שנה ופירש, יותר מכולן.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

ברכות נו, א. פסחים מט, ב וש"נ. באוה"ת סידור ע' רכג מציון ללקו"ת פ' ברכה צד, א.

بند 5

8 ביום חתונתו זה מ"ת

حکیمان عبارت «در روز عروسی‌اش» را به روز اعطای تورات تفسیر کردند. این מאמר (maamar) می‌افزاید که این «عروسی» مرحلهٔ نامزدی بود.

Taanit 26b:6-7 תענית כ"ו ב:ו-ז

וכן הוא אומר: "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו". "ביום חתנתו" — זה מתן תורה, "וביום שמחת לבו" — זה בנין בית המקדש, שיתבנה במהרה במימנו. גם בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאים את כפיהם כו'. תעניות ומעמדות מי איבא מוסף? חסורי מיחסף, והכי קתני: בשלשה פרקים כהנים נושאים את כפיהן כל זמן שמתפללים, ויש מהן ארבעה פעמים ביום — שחרית ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

תענית כו, ב.

9 כי בועליך עושירך

پیامبر به اسرائیل تسلی می‌دهد که آفریدگارش شوهر اوست. این מאמר آن را ازدواج کامل دوران آینده می‌داند؛ زمانی که پیوند باطنی خواهد بود.

Isaiah 54:5 ישעיהו נ"ד:ה'

כי בעליך עשירך ה' צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל אלקי כליה־ארץ יקרא:

For thy Maker is thy husband, The L-RD of hosts is His name; And the Holy One of Israel is thy Redeemer, The G-d of the whole earth shall He be called.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ישע"י נד, ה.

10 האשה נקנית

מישנא (משנה) قوانین ازدواج را با این بیان آغاز می‌کند: «زن به سه طریق به عقد درمی‌آید؛ یکی از آنها رابطهٔ زناشویی است. מאמר این عبارت را

13 שתהי המלי . ז"א שתתעלה יותר למעלה

אן بخش به این بخش باز می‌گردد. توضیح می‌دهد که اکنون فرمانروایی، یعنی گفتار برین، از صفات عاطفی، از ناحیه سینه به پایین، دریافت می‌کند؛ این مرتبه ریشه عدد و زمان است. اما در دوران آینده، فرمانروایی صعود خواهد کرد تا از خود حکمت (حכמה, Chochmah) و فهم (בונה) دریافت کند؛ مرتبه «فهم او بی‌شمار است».

یادداشت کھوت

בלקו"ת במדבר ז, ד מזכיר לכאן.

بند 7

14 עתידים צדיקים

تلמוד می‌آموزد که در آینده «مقدس» را پیش از پارسایان خواهند گفت، همان‌گونه که پیش از قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) گفته می‌شود. این گفتار (מאמר, maamar) این مطلب را با برآمدن آینده مرتبه فروتر بر فراز مرتبه برتر توضیح می‌دهد.

Bava Batra 75b בבא בתרא ע"ה ב

یادداشت کھوت

ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.

15 ולכן עתה בזה"ז נאמר משמח חתן וכלה

طبق یادداشت، متن از اینجا تا پایان maamar نیز در آنجا آمده است، همراه با افزوده‌های تسماع تسدک (הצמח צדק).

یادداشت کھوت

מכאן עד הסיום נמצא גם באוה"ת ויקרא כרך ד ע' תתקסה עם הוספות הצ"צ. ראה ד"ה להבין מה שבברכת שמח תשמח בס' דרושי חתונה לכ"ק אדמו"ר מהר"ש ע' סט ובהערה 2 שם. ראה לקו"ת צו ט, סע"א. שה"ש מח, ב. סידור קלב, א. קלח, ג. סה"מ תרל"ד ע' כד.

16 נאלמתי דומי

داوود که تصمیم گرفته است وقتی بدکاران در برابر او هستند زبان خود را پاس بدارد، می‌گوید: «خاموش ماندم و سکوت کردم.» این **מאמר** این آیه را بر فرمانروایی (מלכות, Malchus) در تبعید تطبیق می‌کند؛ او دریافت می‌کند و هنوز نمی‌دهد.

Psalms 39:3 תהילים ל"ט:ג

נָאֲלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מִטּוֹב וּבְאָבִי נִעְקַר:

I was dumb with silence; I held my peace, had no comfort; and my pain was held in check

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהילים לט, ג.

17 וכאלם לא יפתח פיו

داوود که دشمنانش او را احاطه کرده‌اند، می‌گوید که «مانند گنگی است که دهان نمی‌گشاید.» این **מאמר** عبارت «خاموش ماندم و سکوت کردم» را بر **מלכות** در تبعید تطبیق می‌کند؛ او دریافت می‌کند و هنوز نمی‌دهد.

Psalms 38:14 תהילים ל"ח:יד

וְאֲנִי כְחֶרֶשׁ לֹא אֶשְׁמַע וּכְאֶלֶם לֹא יִפְתַּח-פִּי:

But I am as a deaf man, I hear not; and I am as a dumb man that openeth not his mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 8

18 אז יהי שמו"ע בקול רם

یادداشت از آن نقل می‌کند: می‌توان گفت در زوهر درباره پاراشای وایگاش اشاره‌ای به این مطلب هست؛ زوهر عبارت «صدایی در بلندی شنیده می‌شود (beramah)» (ارمیا 31:14) را ناظر به عالم آینده می‌داند؛ یعنی در زمان آینده، دعا «در بلندی»، با صدای بلند، خواهد بود.

Jeremiah 31:15 ירמיהו ל"א:ט"ו

כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרִמָּה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל-בְּנֶיהָ מֵאַנָּה לְהִנָּחֵם עַל-בְּנֶיהָ כִּי אֵינָנּוּ:

Thus saith the L-RD: A voice is heard in Ramah, Lamentation, and bitter weeping, Rachel weeping for her children; She refuseth to be comforted for her children, Because they are not

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

”ויש לומר רמז לזה בזהר פרשתינו קול ברמה נשמע (ירמי לא, יד) מאי ברמה דא הוא עלמא דאתי — היינו דלעתיד לבוא, עלמא דאתי תהי התפלה ”ברמה“ בקול רם.” — לקו”ש חל”ה ע’ 197 הערה *40. ראה בלקו”ת שה”ש מח, ב וז”ל: ”אבל לעתיד לבא אחר הברור כשיתגלה מו”ס טוב טעם ודעת אז יהיה להכלה קול גדול ולא יסף שמונה עשרה בקול רם, ויהי המלי עיקר אחע”ב . . ועיין מ”ש בד”ה ואכלתם אכול ס”פ ויגש”. והכוונה לכאן. וראה ג”כ לקו”ת צו ז, ג. וראה גם דרושי חתונה לאדה”א ח”ב ע’ תרלה.

درباره این نسخه

.the notes و .our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از [/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayigash/3](https://likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayigash/3)

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב لیوی بیتسخاک